

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна**

Т. К. Варенко

**Методичні рекомендації
щодо локалізації контенту веб-ресурсів
вищих навчальних закладів**

Харків – 2014

УДК [811.111 + 811.161.2]: 347.78.034

ББК 81.2 Англ.

В 18

Рецензенти:

Саснко Н. В. – доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов № 2 Харківського національного автомобільно-дорожнього університету;

Самохіна В. О. – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської філології факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

Морозова О. І. – доктор філологічних наук, професор кафедри англійської філології факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

*Рекомендовано до друку рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 5 від «23» квітня 2014 р.)*

Варенко Т. К.

В 18 Методичні рекомендації щодо локалізації контенту веб-ресурсів вищих навчальних закладів / Т. К. Варенко. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 64 с.

Ці методичні рекомендації представляють собою практичні рекомендації щодо локалізації контенту веб-ресурсів вищих навчальних закладів України, зокрема Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, англійською мовою з урахуванням поняттєвого апарату, термінологічної бази та стилістичних особливостей англомовного академічного дискурсу.

Ці методичні рекомендації призначені для забезпечення стандартизації та уніфікації контенту, представленого в англійських версіях таких веб-ресурсів в межах реалізації комунікативних зв'язків та інформаційно-документаційної діяльності цих вищих навчальних закладів англійською мовою.

УДК [811.111 + 811.161.2]: 347.78.034

ББК 81.2 Англ.

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2014

© Варенко Т. К., 2014

© Дончик І. М., макет обкладинки, 2014

ЗМІСТ

Передмова

Вступ

Розділ 1. Переклад назв у галузі структури веб-ресурсів

1.1. Назви елементів навігаційної панелі веб-ресурсів вищих навчальних закладів

1.2. Заголовки новин, анонсів, повідомлень

1.3. Власні назви

1.4. Назви структурних підрозділів

1.4.1. Назви відділів та підрозділів.

1.4.2. Назви факультетів та кафедр.

1.4.3. Назви центрів.

1.4.4. Назви інститутів, музеїв, лабораторій.

1.4.5. Назви частин і служб.

1.4.6. Назви, які містять у собі власні назви.

1.4.7. Назви колегіальних органів, органів управління та самоуправління, рад і об'єднань.

Розділ 2. Переклад назв у галузі науково-навчальної діяльності

2.1. Посади, звання та наукові ступені співробітників вищих навчальних закладів

2.1.1. Посади.

2.1.2. Наукові ступені та звання.

2.2. Напрями підготовки

2.3. Оформлення рукописів в україномовному та англomовному академічних дискурсах

2.4. Оформлення бібліографічного опису для публікацій в україномовному та англomовному академічних дискурсах

2.5. Адреси українською та англійською мовами

Додатки

Англomовні університети, веб-ресурси яких аналізувалися у дослідженні

Українсько-англійські відповідники для назв елементів навігаційної панелі веб-ресурсів факультетів та кафедр Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Транслітерація українського алфавіту латиницею
Українсько-англійські відповідники для назв факультетів
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
Українсько-англійські відповідники для назв кафедр
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
Українсько-англійські відповідники для назв центрів
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
Українсько-англійські відповідники для назв інших структурних
підрозділів Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
Українсько-англійські відповідники для колегіальних
органів, органів управління та самоуправління, рад та об'єднань
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
Українсько-англійські відповідники для назв посад, звань та
наукових ступенів співробітників Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
Країни, з якими Україною укладено двосторонні угоди
про взаємне визнання документів про наукові ступені
Українсько-англійські відповідники для напрямів підготовки та
спеціальностей у Харківському національному університеті
імені В. Н. Каразіна

Список використаних джерел

ПЕРЕДМОВА

Методичні рекомендації щодо локалізації контенту веб-ресурсів вищих навчальних закладів представляють собою методично-практичні рекомендації щодо представлення та підтримки англomовних версій веб-ресурсів вищих навчальних закладів України, зокрема Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, з урахуванням поняттєвого апарату, термінологічної бази та стилістичних особливостей англomовного академічного дискурсу.

У контексті запропонованих рекомендацій під академічним дискурсом слід розуміти своєрідну контекстуалізовану мову, яку академічна спільнота (студенти, науковці, професорсько-викладацький склад, аспіранти, здобувачі та інші представники науково-освітніх кіл) використовує для спілкування та обміну інформацією в межах різних видів діяльності вищих навчальних закладів, і яка характеризується своєю специфічною терміносистемою, поняттєвим апаратом і стилістичними формулами.

Методичні рекомендації щодо локалізації контенту веб-ресурсів вищих навчальних закладів складаються з теоретичної та практичної частин.

Теоретична частина представляє собою власне теоретично обґрунтовані рекомендації щодо підбору англomовних відповідників до понять та реалій україномовного академічного дискурсу з наведенням прикладів.

У практичній частині методичних рекомендацій у вигляді додатків наводяться розгорнуті списки українсько-англійських відповідників елементів академічного дискурсу на прикладі Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Довідник розроблено в межах виконання наказу ректора Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна № 0124-1/123 від 11 червня 2012 року «Про організацію змістовного наповнення веб-ресурсів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна».

ВСТУП

Мета. *Методичні рекомендації щодо локалізації контенту веб-ресурсів вищих навчальних закладів* призначені для забезпечення стандартизації та уніфікації контенту, представленого в англійських версіях веб-ресурсів вищих навчальних закладів України в межах реалізації комунікативних зв'язків та інформаційно-документаційної діяльності цих вишів, зокрема Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, англійською мовою.

Актуальність цих методичних рекомендацій зумовлена зростанням кількості англomовних версій веб-ресурсів вищих навчальних закладів України за відсутності жодних єдиних стандартів чи вимог до представлення контенту таких веб-ресурсів англійською мовою, що призводить до неоднозначного розуміння елементів англomовних версій таких веб-ресурсів неукраїномовними відвідувачами.

Матеріали, використані під час розробки цих рекомендацій. Наведені у методичних рекомендаціях відповідники та практичні рекомендації ґрунтуються на результатах аналізу веб-ресурсів провідних університетів країн Англосфери. Вибір університетів саме англomовних країн зумовлений тим, що, по-перше, англійська мова у цих країнах є рідною, тоді як англomовні версії веб-ресурсів вищих навчальних закладів неанглomовних країн є перекладом з локальних мов, по-друге, саме англomовні виші (зокрема США, Великої Британії та Канади) посідають провідні позиції у міжнародних рейтингах, зокрема у рейтингах Webometrics. Так, за даними Webometrics, станом на січень 2014 року серед перших 100 вищих навчальних закладів лише 22 не знаходяться в англomовних країнах, а серед перших 50 цей показник становить лише 4, причому переважну більшість позицій займають виключно університети США. Перелік університетів англomовних країн, веб-ресурси яких було використано під час розробки цих методичних рекомендацій, наведено у додатку 1 (див. [додаток 1](#)).

Науково-методична база для запроваджуваних рекомендацій:

- Представлена у таких публікаціях:

1) Варенко Т. К. Особливості академічного дискурсу в англійській та українській мовах (на базі контенту веб-сайтів внз України та англомовних країн) / Т. К. Варенко // Наукові записки. Серія «Філологічна». – Острог : Видавництво Націон. ун-ту «Острозька академія», 2013. – Вип. 38. – С. 157–161;

2) Варенко Т. К. Компаративний аналіз деяких аспектів україномовного та англомовного академічних дискурсів (на матеріалі веб-ресурсів внз України та англомовних країн) / Т. К. Варенко // Сучасна англістика і романістика: перший рубіж нового тисячоліття : матеріали V Міжнар. наук. форуму, 18 вересня 2013 р. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – С. 33–35;

3) Варенко Т. К. Порівняльний аналіз поняттєвого апарату академічного дискурсу в українській та англійській мовах (на базі веб-сайтів внз України та англомовних країн) / Т. К. Варенко // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. – № 1052. – Серія : Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – С. 16–19.

- Обговорена:

1) на V Міжнародному науковому форумі «Сучасна англістика і романістика: перший рубіж нового тисячоліття», що проходив у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна 18 вересня 2013 року;

2) в рамках II Міжнародної науково-практичної заочної конференції «Лінгвокогнітивні та соціокультурні аспекти комунікації», що проводилася Національним університетом «Острозька академія» 17 жовтня 2013 року в м. Острог.

РОЗДІЛ 1. ПЕРЕКЛАД НАЗВ У ГАЛУЗІ СТРУКТУРИ ВЕБ-РЕСУРСІВ

1.1. Назви елементів навігаційної панелі веб-ресурсів вищих навчальних закладів

Аналіз веб-ресурсів англомовних вищих навчальних закладів дозволив встановити деякі відповідники у назвах навігаційних елементів таких веб-ресурсів українською та англійською мовами. Детальний перелік таких українсько-англійських відповідників надається у додатку 2 (див. [додаток 2](#)).

Серед особливостей представлення назв елементів навігаційної панелі веб-ресурсів в англійській мові можна виділити те, що всі змістові слова та прийменники, що складаються з більш ніж п'яти літер, пишуться з великої літери. Наприклад: *Faculty Profile, School News, Museums & Galleries, Academic Programs, About Yale*. Причому, як бачимо в наведених прикладах, у назвах елементів навігаційної панелі артиклі відсутні, сполучник «та» замінено на відповідний символ «&», а при формулюванні назв перевага надається таким, що не містять прийменників.

Для англомовного академічного дискурсу також характерно вживати іменники у значенні означення, зокрема прикладки. Так, українським «студентський», «факультетський», «кафедральний» і подібним прикметникам в англійській мові зазвичай відповідають *Student, School, Department* і такі інші відповідно. Наприклад, *спортивні об'єкти* – *Sports Facilities, Студентське життя/дозвілля* – *Student Life/Leisure*. Слід також мати на увазі, що англійською мовою прикметник «спортивний» перекладається як *sports*.

1.2. Заголовки новин, анонсів, повідомлень

При перекладі заголовків англійською мовою слід враховувати таке:

✓ В англійській мові заголовки мають стислий та певною мірою рекламний характер. Наприклад,

North American, With a Difference;
Quantity Over Quality in Bank Profits;

Cash for access: Lords exposed;

Building Companies to Last.

✓ В англomовних заголовках службові слова (артиклі, дієслово «to be») часто опускаються. Наприклад,

U.S. Senator Richard Blumenthal to speak at Harvard Law School;

Billionaire and Science Academy Create Annual Prizes;

Back-to-School Shopping Campaigns, Already?;

Boy, 5, suspended from school for cowboy-style cap gun.

✓ Час в англomовних заголовках, як правило, передається за допомогою форм *Indefinite (Simple)*, уникаючи форм *Continuous (Progressive)* та *Perfect*. Наприклад,

Universities Team With Online Course Provider;

Hispanic kids need educating, as do their parents;

U.S. and China Agree to Hold Regular Talks on Hacking.

✓ Для передання майбутнього часу в англomовних заголовках зазвичай використовується інфінітив. Наприклад,

New York to Evaluate Teachers With New System;

Building Companies to Last.

1.3. Власні назви

З метою уникнення безсистемності та розбіжностей у транслітерації прізвищ та імен осіб і місцевих географічних назв українського походження, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 55 від 27 січня 2010 р. «Про впорядкування транслітерації українського алфавіту латиницею» [1], їх необхідно транслітерувати шляхом відтворення кожної літери латиницею за єдиним зразком, наведеним у зазначеній вище постанові (див. [додаток 3](#)).

Власні назви іноземного походження не транслітеруються за цими правилами, а для їхнього відтворення англійською використовуються відповідники мови оригіналу чи їхні усталені англomовні відповідники, якщо мова оригіналу не використовує літер латинського алфавіту, наприклад: *Анна Ланеруз – Anne Laperrouze, Войцех Вжосек – Wojciech Wrzosek, Ендрю Уотхей – Andrew Wathey, Габріеле Бауманн – Gabriele Baumann, Єжи Топольський – Jerzy Topolski, Ян Гранат – Jan Granat,*

Університет Хоккайдо – Hokkaido University, Університет імені Адама Міцкевича – Adam Mickiewicz University.

При написанні англійською українських прізвищ, по батькові та імен слід враховувати, що в іноземних країнах по батькові, як правило, не використовується, отже, у перекладі рекомендується залишати лише ім'я та прізвище, причому саме у такій послідовності: спочатку ім'я, а потім прізвище, наприклад: *Катерина Володимирівна Артющенко (К. В. Артющенко) – Kateryna Artiushenko*. Крім того, імена та прізвища слід передавати англійською повністю, без скорочень. При цьому, якщо ім'я супроводжується посадою та/або вченим званням, звання стоїть перед іменем, а посада – після, наприклад: *директор Центру міжнародного співробітництва, доцент О. О. Шановалова – Associate Professor Olena Shapovalova, Director of the Center for International Cooperation*.

1.4. Назви структурних підрозділів

Назви структурних підрозділів в українській та англійській мовах також мають певні особливості, на які слід звернути увагу.

Так, у назвах центрів, інститутів, університетів українською мовою з великої літери пишеться лише перше слово, в той час як в англійській мові у таких назвах з великої літери пишуться усі значимі частини мови (іменники, прикметники, дієслова, прислівники, займенники), а з малої – лише допоміжні частини мови (частки, прийменники, крім тих, що складаються з 5 та більше літер), наприклад: *Центр міжнародного співробітництва – Center for International Cooperation, Науково-дослідний інститут астрономії – Research Institute of Astronomy, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна – V. N. Karazin Kharkiv National University*. Крім того, в англійській мові у назвах факультетів, кафедр, відділів, лабораторій та усіх інших структурних підрозділів усі значимі частини мови також пишуться з великої літери, що не притаманно їхнім україномовним відповідникам, наприклад: *факультет іноземних мов – School of Foreign Languages, кафедра міжнародного права – Department of International Law, юридичний відділ – Legal Department*.

У назвах структурних підрозділів, які названі іменами видатних осіб, в українській мові власне ім'я ставиться після назви відповідного підрозділу та вводиться словом «імені», а в англomовних відповідниках власне ім'я передує назві підрозділу, а слово «імені» взагалі ніяк не передається, наприклад: Johns Hopkins University (США) – *університет (імені) Джонса Гопкінса*, Abraham Lincoln University – *Університет імені Авраама Лінкольна*, Benjamin Franklin Institute of Technology – *Технологічний інститут імені Бенджаміна Франкліна*, кафедра теоретичної ядерної фізики та вищої математики імені О. І. Ахієзера – *A. I. Akhiezer Department of Theoretical Nuclear Physics and Higher Mathematics*; Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна – *V. N. Karazin Kharkiv National University*; Центр краєзнавства імені П. Т. Тронька – *P. T. Tronko Center for Area Studies*

1.4.1. Назви відділів та підрозділів. Ще однією значною відмінністю сучасного англomовного академічного дискурсу є те, що в англomовних назвах відділів, підрозділів, частин тощо, на відміну від їхніх україномовних відповідників, слово «відділ» взагалі відсутнє, тобто назва складається виключно з функціональної назви діяльності, якою займається відповідний підрозділ, відділ, частина тощо, наприклад: *відділ кадрів* – *Human Resources*, *відділ міжнародних програм та академічної мобільності* – *International Programs and Academic Mobility*, *відділ методів обробки зображень* – *Image-Processing Techniques*, *відділ теоретичної хімії та астрохімії* – *Theoretical Chemistry and Astrochemistry*. Крім того, для англійських назв підрозділів більш характерним є вживання іменників у множині, тоді як їхні українські відповідники віддають перевагу однині, наприклад: *архів* – *Archives*, *бухгалтерія* – *Accounts*, *відділ кадрів* – *Human Resources*. У деяких випадках англomовна назва підрозділу може містити лексему «Office».

1.4.2. Назви факультетів та кафедр. Як свідчить аналіз англomовного матеріалу останнього десятиліття, відповідниками українських «факультет» та «кафедра» університету найчастіше виступають *School* та *Department* відповідно, наприклад: *хімічний факультет* – *School of Chemistry*, *факультет іноземних мов* – *School of Foreign Languages*, *юридичний факультет* – *School of Law*; *кафедра*

генетики та цитології – *Department of Genetics and Cytology*, кафедра прикладної психології – *Department of Applied Psychology*, кафедра українознавства – *Department of Ukrainian Studies*. Слід також зауважити, що англійське «faculty», співзвучне з українським «факультет», як правило, має значення «професорсько-викладацький склад» і тому не рекомендується до використання в якості англомовного відповідника поняття «факультет». Перелік рекомендованих англомовних відповідників для назв факультетів і кафедр Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна наводиться у додатках 4 і 5 відповідно (див. [додатки 4](#) та [5](#)).

1.4.3. Назви центрів. Англомовним відповідником українського «центр» виступає *Center*, причому у складі терміну *Center* стоїть на початку та вживається з прийменником *for*, якщо у складі назви переважна більшість іменників, або наприкінці назви, якщо вона складається переважно з прикметників, наприклад: *Центр електронного навчання* – *Center for eLearning*, *Центр міжнародного співробітництва* – *Center for International Cooperation*, *Українсько-Німецький академічний центр* – *Ukrainian-German Academic Center*. Ознайомитися з рекомендованими відповідниками назв центрів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна можна у додатку 6 (див. [додаток 6](#)).

1.4.4. Назви інститутів, музеїв, лабораторій. Англомовними відповідниками українських «інститут», «музей», «лабораторія» виступають відповідно *Institute*, *Museum*, *Laboratory* (частіше *Lab*). У складі назви ці терміни в англійській мові вживаються по-різному: вони можуть розпочинати назву, якщо у назві переважають іменники, або закінчувати її, якщо в назві англійською мовою переважають прикметники та/або іменники, виражені прикладками, наприклад, *Навчально-методична лабораторія* – *Educational and Methodological Lab*; *Лабораторія методів і комп'ютерних технологій в історичній науці* – *Lab of Methods and Computer Technologies in History*; *Музей історії університету* – *University History Museum*; *Музей природи* – *Museum of Nature*; *НДІ Біології* – *Research Institute of Biology*. У першому випадку окреслені терміни вживаються з прийменником *of*, у другому –

поєднуються безприйменниковим зв'язком. Крім того, назви таких установ можуть утворюватися шляхом поєднання зазначених вище принципів: *Проблемна лабораторія фізики низьких температур – Fundamental Research Lab for Low Temperature Physics*.

Рекомендовані українсько-англійські відповідники для назв інститутів, музеїв, лабораторій та інших структурних підрозділів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна наведено у додатку 7 (див. [додаток 7](#)).

1.4.5. Назви частин і служб. У назвах частин лексеми «частина» та «служба» в англійській мові можуть бути взагалі відсутні або передаватися як *Division, Unit, Service* або навіть *Office*, причому досить важко встановити, за яким саме принципом ці лексеми обираються у тій чи іншій назві відповідного структурного підрозділу.

1.4.6. Назви, які містять у собі власні назви. Ще однією особливістю англomовного академічного дискурсу є представлення в назвах спортивних та інших установ, які містять у собі власні назви. На відміну від української мови, де такі власні назви беруться в лапки, для англійської мови притаманне виділення безпосередньо назви курсивом та відсутність лапок. Крім того, в англійській мові такі назви, як правило, стоять перед індикацією власне установи, у той час як в українській мові назва в лапках слідує за найменуванням установи, яку вона називає, наприклад: *Спортивний комплекс «Каразінський» – Karazinskyi Sports Complex*.

1.4.7. Назви колегіальних органів, органів управління та самоуправління, рад і об'єднань. Аналіз веб-ресурсів англomовних вищих навчальних закладів дозволив встановити деякі відповідники у назвах колегіальних органів, органів управління та самоуправління, рад і об'єднань (наприклад, *Thesis Committee, Trade Union Organization, Academic Council, Faculty Senate*) в межах вищих навчальних закладів українською та англійською мовами. Детальний перелік таких українсько-англійських відповідників надається у додатку 8 (див. [Додаток 8](#)).

РОЗДІЛ 2. ПЕРЕКЛАД НАЗВ У ГАЛУЗІ НАУКОВО-НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1. Посади, звання та наукові ступені співробітників вищих навчальних закладів

2.1.1. Посади. Аналогічно до назв структурних підрозділів, посади, які належать до вищого адміністративного апарату, в англійській мові пишуться з великої літери, наприклад: *Ректор – President, Перший проректор – First VicePresident*. Крім того, для англійської мови, на відміну від української, характерно з великої літери писати посади, які обіймають керівники структурних підрозділів та їхні заступники, наприклад: *декан медичного факультету – Dean of the School of Medicine, заступник декана з наукової роботи – Associate Dean for Research, директор Центру міжнародної освіти – Director of the Center for International Education, начальник відділу кадрів – Head of Human Resources*.

Слід також відзначити, що в українській мові назви посад відрізняються від їхніх відповідників в англійській тим, що в англійській мові для опису певного виду діяльності, пов'язаного з відповідною посадою, не використовується слово «робота», що є розповсюдженою практикою в українській академічній терміносистемі. Англійські назви посад, як правило, вказують на функціональні обов'язки особи, яка обіймає ту чи іншу посаду, наприклад: *заступник декана з навчально-методичної роботи – Associate Dean for Academics and Methods of Teaching, проректор з науково-педагогічної роботи – Vice-President for Research and Teaching*.

Якщо посада вказується у супроводі з іменем та/або прізвищем особи, яка обіймає цю посаду, слід мати на увазі, що в англійській мові артикль перед посадою не ставиться, незалежно від того, вказується посада перед чи після імені та/або прізвища. Наприклад:

1. *President Mary Sue Coleman shared plans and announcements that will shape the University in the upcoming months and years.*

2. *However, if the gastrointestinal tract remains healthy and functioning, the chances of survival increase exponentially, said Jian-Guo Geng, associate professor at the University of Michigan School of Dentistry.*

В інших випадках вживання артикля залежить від контексту та зумовлюється загальними правилами вживання артиклів в англійській мові.

Варто також зауважити, що, як бачимо у наведених вище прикладах, в англомовному академічному дискурсі при згадуванні певної особи, окрім посади, не прийнято перераховувати наукові ступені та/або звання зазначеної особи, на відміну від україномовного академічного дискурсу, де подібна практика є дуже розповсюдженою. Наприклад:

3. *З підсумковим словом на пленарному засіданні виступила проректор з наукової роботи, доктор педагогічних наук, професор Л. Л. Хоружа.*

4. *Член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, доктор юридичних наук, професор Віктор Мікулін привітав учасників урочистостей із початком навчання.*

У вищенаведених прикладах також дуже добре простежується ще одна особливість, що відрізняє англомовний академічний дискурс від україномовного: в англійській мові посада стоїть перед іменем та/або прізвищем, якщо вона не розгорнута (приклад 1), і у постпозиції, якщо вона поширена та/або ускладнена уточненнями (приклад 2).

Рекомендований переклад основних посад, які обіймають працівники Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, наведено у додатку 9 (див. [додаток 9](#)).

2.1.2. Наукові ступені та звання. Особливе місце в академічному дискурсі належить термінам-назвам наукових ступенів, не всі з яких мають дзеркальні відповідники в українській та англійській мовах. Так, українським ступеням бакалавра та магістра відповідають англійські *Bachelor's degree* та *Master's degree*. Терміни, що означають наукові ступені «кандидат наук» та «доктор наук» як реалії українського академічного дискурсу, є більш складними з точки зору підбору англомовних відповідників. І хоча в англомовному академічному дискурсі існують схожі реалії *PhD (Doctor of Philosophy)* та *DSc (Doctor of*

Science), вони не є перекладом українських «кандидат наук» та «доктор наук», адже, як відомо, реалії не перекладаються іншими реаліями, а українські ступені «кандидат наук» та «доктор наук» не є повними відповідниками англійських *PhD* та *DSc*. Більш того, у деяких англomовних країнах існує лише один вищий науковий ступінь (*PhD*), а не два, як в Україні, що ще більше ускладнює проблему відповідності, яка у кожному окремому випадку вирішується індивідуально.

Україною підписано двосторонні угоди про взаємне визнання вищих наукових ступенів рівня кандидата та доктора наук з 22 державами (перелік країн див. у [додатку 10](#)), що переважно є країнами пострадянського простору, жодна з яких не належить до англomовних. Причому, варто відзначити, що навіть у таких країнах взаємовизнання вищих наукових ступенів не обумовлює їх взаємопереклад, а передбачає прирівнювання українських дипломів кандидата та доктора наук до рівноцінних їм іноземних. Так, наприклад, у статті 2 Угоди між урядом України та урядом Французької Республіки про взаємне визнання документів про наукові ступені і вчені звання чітко прописано, що «диплом кандидата наук, виданий уповноваженим органом України, і диплом доктора, виданий у Франції уповноваженими на те вищими навчальними закладами, визнаються документами одного рівня» [3].

Що ж стосується безпосередньо відтворення зазначених вище термінів англійською мовою, з часів Радянського Союзу в англomовному академічному дискурсі історично закріпилася практика використання *Candidate of Sciences* та *Doctor of Sciences* для позначення ступенів кандидата та доктора наук відповідно як реалій академічного дискурсу країн нині пострадянського простору [2, с. 188 – 189]. У ході дослідження було виявлено, що для позначення українських ступенів кандидата наук та доктора наук в англійській мові також вживаються *Kandidat Nauk* та *Doktor Nauk* відповідно, хоча ці відповідники зустрічаються значно рідше.

Враховуючи усе зазначене вище, в межах поставленої нами мети пропонуємо вважати адекватним відповідником українських ступенів кандидата та доктора наук їх англomовні варіанти *Candidate of Sciences* та *Doctor of Sciences*, причому замість лексеми «*Sciences*» в англomовних

відповідниках використовується лише назва відповідної науки здебільшого в однині, наприклад: *кандидат/доктор архітектурних наук* – *Candidate/Doctor of Architecture*, *кандидат/доктор біологічних наук* – *Candidate/Doctor of Biology*, *кандидат/доктор економічних наук* – *Candidate/Doctor of Economics*, *кандидат/доктор історичних наук* – *Candidate/Doctor of History*, *кандидат/доктор медичних наук* – *Candidate/Doctor of Medicine*. Крім того, зауважимо, що адекватними англомовними відповідниками понять «кандидат/доктор педагогічних наук» та «кандидат/доктор філологічних наук» у більшості випадків є *Candidate/Doctor of Education* та *Candidate/Doctor of Linguistics* відповідно. Лексеми *Pedagogy*, *Pedagogical Science(s)*, *Philology*, *Philological Science(s)* зустрічаються значно рідше.

Зазначимо також, що в разі затвердження і внесення відповідних змін до закону України «Про вищу освіту», які передбачатимуть замість ступеня кандидата наук ступінь доктора філософії, його англомовним відповідником буде *Doctor of Philosophy (PhD)*, а зазначення галузі спеціалізації супроводжуватиметься прийменником «*in*». Наприклад, *доктор філософії з медичних наук* – *PhD in Medicine*.

Ще однією особливістю україномовного академічного дискурсу, що викликає труднощі при підборі англійського відповідника, є український ступінь спеціаліста. Ця національна академічна реалія повністю відсутня в англомовному просторі та не має навіть приблизних або схожих аналогів в англійській мові. З огляду на це, враховуючи практику утворення термінів відповідного рангу в англійській мові, для відтворення цього українського поняття англійською запроваджується термін *Specialist's degree*.

Ще однією відмінністю англомовного академічного дискурсу є те, що вчені та почесні звання і наукові ступені в англійській мові, як правило, пишуться з великої літери і зустрічаються переважно у профілях науково-педагогічних працівників університетів, на відміну від української мови, де звання і ступені фігурують чи не щоразу при згадуванні представників професорсько-викладацького складу. Наприклад:

I completed my PhD at the Centre for Contemporary Art and Politics, the University of New South Wales, Australia, and have a MA by research and a LLB (Hons) from the University of Melbourne.

Helen Craig (Ph.D. Candidate, Applied Physics at Stanford).

У першій доповіді доктор філософських наук, професор, завідувач відділу історії, теорії та методології соціології, заступник директора з наукових питань Інституту соціології НАН України Євген Іванович Головаха навів результати експертного опитування «Українська соціологія: Ваша думка» і наголосив на необхідності пошуку інтегруючих принципів сучасної соціології.

Пленарне засідання відкрив декан обліково-фінансового факультету, д.е.н., професор, академік АЕН України Петро Володимирович Єгоров.

Як бачимо з наведених вище прикладів, українська практика переліку усіх ступенів, звань і посад перед іменем та/або прізвищем відповідної особи конкретизує, але переобтяжує та ускладнює сприйняття повідомлення.

Рекомендовані українсько-англійські відповідники вчених та почесних звань і наукових ступенів, які вживаються у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна, наведені у додатку 9 (див. [додаток 9](#)).

*Ще однією ключовою відмінністю англومовного академічного дискурсу від україномовного є невідповідність між деякими основними званнями та посадами, які є реаліями відповідної мови, а отже, викликають певні труднощі при інтерпретації. До таких реалій можна віднести терміни «професор» та «доцент», які в українській мові вживаються у значенні посад та вчених звань і не мають дзеркальних відповідників в англійській мові. Так, українські звання доцента та професора можна інтерпретувати англійською як *Associate Professor* та *Full Professor* відповідно, причому, якщо ці звання належать співробітникам, які обіймають однойменні посади доцента та професора, англومовними відповідниками цих посад також будуть *Associate Professor* та *Full Professor* відповідно. Якщо ж співробітники обіймають посади доцента та професора, не маючи при цьому звань доцента та*

професора, то більш-менш еквівалентними англомовними відповідниками цих посад виступатимуть *Professor* та *Assistant Professor*. Слід, однак, зауважити, що, як вже відзначалося раніше, для англомовного академічного дискурсу не характерно повідомляти вчені звання співробітника при зазначенні його посади.

Отже, при перекладі англійською посад, звань та/або ступенів коректніше передавати тільки посади, а звання та ступені опускати. Винятком можна вважати лише профілі або резюме співробітників.

2.2. Напрями підготовки

Варто також зупинитися на специфіці представлення напрямів підготовки фахівців. По-перше, для україномовного академічного дискурсу характерна більша деталізація, коли при зазначенні напрямку підготовки, окрім безпосередньо напрямку, вказують також спеціальність та спеціалізацію, наприклад: *Напрямок: філологія, Спеціальність: переклад, Спеціалізація: мова і література (іспанська мова та література)*. Англомовному академічному дискурсу притаманний більший ступінь генералізації при зазначенні напрямку підготовки, але кожному напрямку зазвичай передують уточнення, за яким кваліфікаційним рівнем цей напрям підготовки реалізується, наприклад: *B.S. in Business Communication, M.S. in Mental Health Counseling, M.S. in Archeology, Ph.D. in Public Policy and Administration*. Враховуючи окреслені вище особливості, при представленні переліку напрямів підготовки в українських вищих навчальних закладах в англомовній версії відповідних веб-ресурсів може виникнути потреба у введенні в англомовних версіях таких лексем, як *speciality, specialization, qualification, major*, які можна вважати більш-менш прийнятними англомовними еквівалентами таких українських реалій, як «спеціальність», «спеціалізація», «кваліфікація», «напрямок підготовки» відповідно.

Рекомендований перелік англомовних відповідників для українських напрямів підготовки, за якими проводиться підготовка спеціалістів у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна, наводиться в додатку 11 (див. [додаток 11](#)).

2.3. Оформлення рукописів в україномовному та англomовному академічних дискурсах

Важливим аспектом академічного дискурсу є відображення наукової діяльності, що, зокрема, передбачає окреслення рекомендації до оформлення рукописів тез доповідей та статей науковців за результатами проведених досліджень.

Аналіз веб-ресурсів вищих навчальних закладів України дозволив встановити, що в англomовних версіях цих ресурсів такі вимоги до оформлення рукописів здебільшого взагалі відсутні. Аналіз таких вимог в англomовному академічному дискурсі, представленому на веб-ресурсах вишів англomовних країн, дозволив виокремити певну специфіку та розробити практичні рекомендації щодо представлення цього аспекту на англomовних версіях веб-сайтів українських вишів.

Основною відмінністю між представленням таких рекомендацій в україномовному та англomовному дискурсах є те, що для першого характерна пасивність та безособовість, а для другого властивий більш особистісно-орієнтований підхід рекомендаційного характеру, реалізований у форматі постійного звернення до автора матеріалів (наказовий спосіб) та використання модальних дієслів для вираження безпосередньо рекомендацій та/або вимог. Наприклад:

Приймаються тільки ті матеріали, які повністю відповідають тематиці конференції і вказаним вимогам.

Міжрядковий інтервал – одинарний.

Your manuscript should be double-spaced throughout.

Be sure to distinguish among different rankings of headings.

The disk should match the printout exactly.

All authors must use the same form of citation.

Що ж стосується реалізації такого формату в англomовному академічному дискурсі, то у формулюванні рекомендацій та вимог до оформлення рукописів спостерігаються такі (граматичні) особливості:

➤ Використання дієслів наказового способу (звернення).

Наприклад:

Do not use the space bar to achieve tabs or indents or to align text.

Leave one-inch margins on all four sides of the page.

Be sure to distinguish among different rankings of headings.

➤ Вживання модального дієслова *should* (рекомендація).

Наприклад:

The manuscript pages should be numbered consecutively, beginning with the title page.

Artwork (graphs and illustrations) should not be embedded in the document but should be saved as separate files.

You should also furnish two double-spaced hard copies, which you should print from the final version.

➤ Вживання модального дієслова *must* (вимога). Наприклад:

The notes themselves must be double-spaced and printed as endnotes, not footnotes.

If you are submitting the final draft of your manuscript for copyediting, the final printout you send us must match the content of the electronic version exactly.

The title page must include the name of the author as he or she wishes it to appear.

2.4. Оформлення бібліографічного опису для публікацій в україномовному та англomовному академічних дискурсах

Представлення бібліографічного опису для публікацій, написаних кириличними мовами, на англomовних версіях веб-ресурсів ВНЗ можна здійснювати таким чином:

1) перекласти назву публікації і в дужках вказати, якою мовою опубліковано оригінал публікації. Наприклад:

Туризм в системі пріоритетів регіонального розвитку : монографія / За ред. проф. В. В. Александрова. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. – 268 с. – “Tourism in the system of regional development priorities”: monograph / edited by Professor V. V. Aleksandrov (in Ukrainian).

2) транслітерувати назву публікації повністю за правилами транслітерації, затвердженими Постановою Кабінету Міністрів України № 55 від 27.01.2010 р. «Про впорядкування транслітерації українського алфавіту латиницею». Наприклад:

Turyzm v systemi prioritytiv rehionalnoho rozvytku : monohrafiia / Za red. prof. V. V. Aleksandrova. – Kh. : KhNU imeni V. N. Karazina, 2010. – 268 s.

3) залишити опис без змін на мові оригіналу.

Зважаючи на те, що наявність кириличних символів на англомовних сторінках при їх індексуванні негативно впливає на рейтинг таких сторінок у пошукових системах, в межах поставленої нами мети доцільно обрати перший чи другий варіант представлення бібліографічних даних для публікацій, причому перший варіант видається більш прийнятним з огляду на його більшу доступність для розуміння.

2.5. Адреси українською та англійською мовами

Адреси, як правило, не перекладаються і не змінюються, а залишаються на мові оригіналу. Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил надання послуг поштового зв'язку» від 5 березня 2009 р. № 270 в Україні адреси зазначаються у такій послідовності: 1) найменування адресата: для фізичних осіб – прізвище, ім'я та по батькові (у називному відмінку), для юридичних осіб – повне найменування підприємства, установи, організації, а також посада, ім'я та прізвище адресата; 2) поштова адреса в такій послідовності: найменування вулиці (проспекту, бульвару, провулку), номер будинку, квартири; найменування населеного пункту, району, області; поштовий індекс; країна призначення. Тим не менш, з огляду знов-таки на негативний вплив на індексування англомовних сторінок, що містять кириличні символи, в пошукових системах, такий спосіб передачі адрес видається неприйнятним. Замість того, для написання українських адрес англійською мовою пропонується використання засобу транслітерації або адаптивної транслітерації, при якому деякі елементи адреси можуть не транслітеруватися, а перекладатися чи замінюватися на усталені англомовні відповідники та наводитися у послідовності, що є звичною для англомовних країн. Наприклад: *4 Svobody Sq., 61022, Kharkiv, Ukraine.*

ДОДАТКИ

Додаток 1

Англомовні університети, веб-ресурси яких аналізувалися у дослідженні

1. Harvard University (CША): www.harvard.edu/
2. Massachusetts Institute of Technology (CША): www.mit.edu/
3. Stanford University (CША): www.stanford.edu/
4. Cornell University (CША): www.cornell.edu/
5. Columbia University New York (CША): www.columbia.edu/
6. University of California Berkeley (CША): www.berkeley.edu/
7. University of Pennsylvania (CША): www.upenn.edu/
8. University of California Los Angeles (CША): www.ucla.edu/
9. University of California San Francisco (CША): <http://www.ucsf.edu/>
10. University of Cambridge (Велика Британія): www.cam.ac.uk/
11. University of Oxford (Велика Британія): www.ox.ac.uk/
12. Yale University (CША): www.yale.edu/
13. University of Texas at Austin (CША): www.utexas.edu/
14. Johns Hopkins University (CША): www.jhu.edu/
15. Texas A&M University (CША): www.tamu.edu/
16. Princeton University (CША): www.princeton.edu/
17. University of Utah (CША): www.utah.edu/
18. University of Florida (CША): www.uchicago.edu/
19. Purdue University (CША): www.purdue.edu/
20. University of Michigan (CША): www.umich.edu/
21. Pennsylvania State University (CША): www.psu.edu/
22. University of California, San Diego (CША): www.ucsd.edu/
23. Carnegie Mellon University (CША): www.cmu.edu/index.shtml
24. University of North Carolina, Chapel Hill (CША): www.unc.edu/
25. Duke University (CША): www.duke.edu/
26. University of Maryland (CША): www.umd.edu/
27. California Institute of Technology, Caltech (CША): www.caltech.edu/
28. University of British Columbia (Канада): www.ubc.ca/
29. University of Minnesota (CША): www.umn.edu/
30. New York University (CША): www.nyu.edu/
31. University of Toronto (Канада): www.utoronto.ca/
32. University of Illinois Urbana Champaign (CША): illinois.edu/

33. University of Washington (CША): www.washington.edu/
34. Rutgers University (CША): www.rutgers.edu/
35. Indiana University (CША): www.indiana.edu/
36. Ohio State University (CША): www.osu.edu/
37. Arizona State University (CША): www.asu.edu/
38. Washington University Saint Louis (CША): www.wustl.edu/
39. Northwestern University (CША): www.northwestern.edu/
40. University of Wisconsin-Madison (CША): www.wisc.edu/
41. University of Colorado Boulder (CША): www.colorado.edu/
42. University of California Santa Barbara (CША): www.ucsb.edu/
43. University of Arizona (CША): www.arizona.edu/
44. University of Rochester (CША): www.rochester.edu/
45. University College London (Велика Британія): www.ucl.ac.uk/
46. North Carolina State University (CША): www.ncsu.edu/
47. University of Edinburgh (Велика Британія): www.ed.ac.uk/
48. University of California Irvine (CША): www.uci.edu/
49. University of Virginia (CША): www.virginia.edu/
50. University of Pittsburgh (CША): www.pitt.edu/
51. Boston University (CША): www.bu.edu/
52. University of Kentucky (CША): www.uky.edu/
53. University of California, Davis (CША): www.ucdavis.edu/
54. University of Iowa (CША): www.uiowa.edu/
55. University of Missouri Columbia (CША): missouri.edu/
56. Iowa State University (CША): www.iastate.edu/
57. University of Alberta (Канада): <http://www.ualberta.ca/>
58. McGill University (Канада): <http://www.mcgill.ca/>
59. Vanderbilt University (CША): <http://www.vanderbilt.edu/>
60. Georgia Institute of Technology (CША): www.gatech.edu/
61. University at Buffalo (CША): www.buffalo.edu/
62. Simon Fraser University (Канада): <http://www.sfu.ca/>
63. Florida State University (CША): www.fsu.edu/
64. University of Oregon (CША): <http://www.uoregon.edu/>
65. Virginia Polytechnic Institute and State University (CША): www.vt.edu/
66. Oregon State University (CША): oregonstate.edu/
67. University of Chicago (CША): www.ufl.edu/
68. University of Georgia (CША): www.uga.edu/
69. Michigan State University (CША): www.msu.edu/
70. Tufts University (CША): <http://www.tufts.edu/>
71. University of California Santa Cruz (CША): www.ucsc.edu/

72. University of Calgary (Канада): www.ucalgary.ca/
73. University of Massachusetts Amherst (США): www.umass.edu/
74. University of California Riverside (США): www.ucr.edu/
75. Australian National University (Австралія): <http://www.anu.edu.au/>
76. Emory University (США): www.emory.edu/
77. York University (Канада): www.yorku.ca/
78. Rice University (США): www.rice.edu/
79. Brown University (США): www.brown.edu/
80. Monash University (Австралія): <http://www.monash.edu.au/>
81. University of Melbourne (Австралія): <http://www.unimelb.edu.au/>
82. University of New South Wales (Австралія): <http://www.unsw.edu.au/>
83. Washington State University Pullman (США): www.wsu.edu/
84. University of Nottingham (Велика Британія): www.nottingham.ac.uk/
85. University of Victoria British Columbia (Канада): <http://www.uvic.ca/>
86. University of Delaware (США): <http://www.udel.edu/>
87. University of Tennessee Knoxville (США): www.utk.edu/
88. University of Queensland (Австралія): <http://www.uq.edu.au/>
89. Colorado State University (США): www.colostate.edu/
90. University of Glasgow (Велика Британія): www.gla.ac.uk/
91. Georgetown University (США): <http://www.georgetown.edu/>
92. University of Oklahoma (США): www.ou.edu/
93. University of South California (США): <http://www.sc.edu/>
94. University of Miami (США): www.miami.edu/
95. George Mason University (США): <http://www.gmu.edu/>
96. University of Illinois Chicago (США): <http://www.uic.edu/>
97. University of Cincinnati (США): <http://www.uc.edu/>
98. University of Southampton (Велика Британія): <http://www.soton.ac.uk/>
99. Université de Montréal (Канада): <http://www.umontreal.ca/>
100. University of Sydney (Австралія): <http://www.usyd.edu.au/>

**Українсько-англійські відповідники для назв елементів навігаційної
панелі веб-ресурсів факультетів та кафедр Харківського
національного університету імені В. Н. Каразіна
(за абеткою)**

Назва елементу українською	Назва елементу англійською
Абітурієнту	Admissions/Future Students/Applicants
Анонси	Forthcoming Events
Аспірантура	Postgraduate Programs
Видання факультету/кафедри	School's/Department's Editions
Виховна робота	Character building
Відеолекції	Video Lectures
Відпочинок	Recreation
Вісник	Bulletin
Головна (сторінка)	Home
Довузівська підготовка	Pre-University Training
Докторантура	Doctoral Programs
Досягнення студентів	Students' Achievements
Інноваційна робота	Innovation(s)
Інформаційні пакети	Information Packages
Інформація для абітурієнтів	Admissions Information
Історія факультету/кафедри	School's/Department's History
Керівництво	Leadership
Консультування	Counseling
Контактна інформація	Contact Information
Конференції	Conferences
Кращі студенти	Best Students
Культурне життя	Cultural Life
Мапа сайту	Site Map
Матеріали конференцій	Materials from Conferences
Навчальна робота	Academic Work
Навчання	Academics

Напрямок підготовки/спеціальність	Major/Speciality
Наука	Research
Наукова робота	Scientific/Scholarly Work
Наукові дослідження	Scientific Research
Новини	News
Організація навчального процесу	Education Process Organization
Персональний склад факультету/кафедри	(School/Department) Faculty
Перспективи після навчання	Prospects after Graduation
Підготовка бакалаврів	Bachelor's Degree (Training)
Підготовка магістрів	Master's Degree (Training)
Підготовка спеціалістів	Specialist's Degree (Training)
Правила прийому	Admissions Requirements
Практики	Practices/Internship
Працевлаштування	Employment
Про (факультет/кафедру)	About
Профбюро студентів	Student Trade Union
Профіль викладача	Faculty Profile
Профком студентів	Student Trade Union Committee
Психологічне консультування	Psychological Counseling
Розклад відкритих лекцій	Public Lectures Time-Table
Розклад екзаменів та заліків	Exams and Credits Time-Table
Розклад занять	Classes Time-Table
Символіка факультету/кафедри	School/Department Symbols
Спеціалізована вчена рада	Thesis Committee
Спортивне життя	Sports Life
Студентське життя/дозвілля	Student Life/Leisure
Студентське наукове товариство	Student Scientific Society
Студентське самоврядування	Student Self-Government
Студентський деканат	Student Dean's Office
Студенту	Current Students
Типові документи	Standard Documents
Типові питання	FAQ

Факультет сьогодні	School Today
Факультет у соціальних мережах	School in Social Media
Фотогалерея	Photo Gallery
Фотозвіт (з)	Photo Report (on)
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна	V. N. Karazin Kharkiv National University

Транслітерація українського алфавіту латиницею

Український алфавіт	Латиниця	Позиція у слові
Аа	Aa	
Бб	Bb	
Вв	Vv	
Гг	Hh	
Ґґ	Gg	
Дд	Dd	
Ее	Ee	
Єє	Ye / ie	на початку слова/в інших позиціях
Жж	Zh zh	
Зз	Zz	
Ии	Yy	
Іі	Ii	
Її	Yi / i	на початку слова/в інших позиціях
Йй	Y / i	на початку слова/в інших позиціях
Кк	Kk	
Лл	Ll	
Мм	Mm	
Нн	Nn	
Оо	Oo	
Пп	Pp	
Рр	Rr	
Сс	Ss	
Тт	Tt	
Уу	Uu	
Фф	Ff	
Хх	Kh kh	
Цц	Ts ts	
Чч	Ch ch	
Шш	Sh sh	
Щщ	Shch shch	
Юю	Yu / iu	на початку слова/в інших позиціях
Яя	Ya . ia	на початку слова/в інших позиціях
М'який знак і апостроф не відтворюються		

"3Γ"	zgh	
------	-----	--

**Українсько-англійські відповідники для назв факультетів
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(за абеткою)**

Назва факультету українською	Рекомендований переклад назви факультету англійською
біологічний факультет	School of Biology
геолого-географічний факультет	School of Geology and Geography
екологічний факультет	School of Ecology
економічний факультет	School of Economics
історичний факультет	School of History
медичний факультет	School of Medicine
механіко-математичний факультет	School of Mechanics and Mathematics
радіофізичний факультет	School of Radiophysics
соціологічний факультет	School of Sociology
факультет іноземних мов	School of Foreign Languages
факультет комп'ютерних наук	School of Computer Sciences
факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	School of International Economic Relations and Travel Business
факультет психології	School of Psychology
фізико-енергетичний факультет	School of Physics and Energy
фізико-технічний факультет	School of Physics and Technology
фізичний факультет	School of Physics
філологічний факультет	School of Philology
філософський факультет	School of Philosophy
хімічний факультет	School of Chemistry
юридичний факультет	School of Law

**Українсько-англійські відповідники для назв кафедр Харківського
національного університету імені В. Н. Каразіна
(за абеткою)**

Назва кафедри українською	Рекомендований переклад назви кафедри англійською
кафедра акушерства та гінекології	Department of Obstetrics and Gynecology
кафедра англійської мови	Department of English Language
кафедра англійської філології	Department of English Philology
кафедра астрономії та космічної інформатики	Department of Astronomy and Space Informatics
кафедра безпеки життєдіяльності	Department of Life Safety
кафедра безпеки інформаційних систем і технологій	Department of Information Systems and Technologies Security
кафедра біохімії	Department of Biochemistry
кафедра ботаніки та екології рослин	Department of Botany and Plant Ecology
кафедра валеології	Department of Valeology
кафедра вищої математики	Department of Higher Mathematics
кафедра вищої математики та інформатики	Department of Higher Mathematics and Information Science
кафедра внутрішньої медицини	Department of Internal Medicine
кафедра генетики та цитології	Department of Genetics and Cytology
кафедра геології	Department of Geology
кафедра геометрії	Department of Geometry
кафедра гігієни та соціальної медицини	Department of Hygiene and Social Medicine
кафедра гідрогеології	Department of Hydrogeology
кафедра державно-правових дисциплін	Department of State and Legal Disciplines

кафедра диференціальних рівнянь та керування	Department of Differential Equations and Control
кафедра ділової іноземної мови та перекладу	Department of Business Foreign Language and Translation
кафедра екології та неоекології	Department of Ecology and Neoecology
кафедра екологічної безпеки та екологічної освіти	Department of Environmental Safety and Environmental Education
кафедра економіки та менеджменту	Department of Economics and Management
кафедра економічної кібернетики та прикладної економіки	Department of Economic Cybernetics and Applied Economics
кафедра економічної теорії	Department of Economic Theory
кафедра економічної теорії та економічних методів управління	Department of Economic Theory and Economic Management Methods
кафедра експериментальної фізики	Department of Experimental Physics
кафедра електроніки і управляючих систем	Department of Electronics and Control Systems
кафедра журналістики	Department of Journalism
кафедра загального та прикладного мовознавства	Department of General and Applied Linguistics
кафедра загальної і клінічної імунології та алергології	Department of General and Clinical Immunology and Allergology
кафедра загальної практики-сімейної медицини	Department of General Practice-Family Medicine
кафедра загальної психології	Department of General Psychology
кафедра загальної та клінічної патології	Department of General and Clinical Pathology
кафедра загальної фізики	Department of General Physics

кафедра зоології та екології тварин	Department of Zoology and Animal Ecology
кафедра інформаційних технологій у фізико-енергетичних системах	Department of Information Technologies in Physical Energy Systems
кафедра історії зарубіжної літератури та класичної філології	Department of History of Foreign Literature and Classical Philology
кафедра історії російської літератури	Department of History of Russian Literature
кафедра історії Росії	Department of History of Russia
кафедра історії стародавнього світу та середніх віків	Department of Ancient and Medieval History
кафедра історії України	Department of History of Ukraine
кафедра історії української літератури	Department of History of Ukrainian Literature
кафедра історіографії, джерелознавства та археології	Department of Historiography, Source Studies and Archeology
кафедра квантової радіофізики	Department of Quantum Radiophysics
кафедра конституційного, муніципального і міжнародного права	Department of Constitutional, Municipal and International Law
кафедра космічної радіофізики	Department of Space Radiophysics
кафедра кримінально-правових дисциплін	Department of Criminal and Legal Disciplines
кафедра маркетингу та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності	Department of Marketing and Management of Foreign Economic Policy
кафедра математичних методів в економіці	Department of Mathematical Methods in Economics
кафедра математичного аналізу	Department of Mathematical Analysis

кафедра математичного моделювання та програмного забезпечення	Department of Mathematical Modeling and Software
кафедра математичної фізики й обчислювальної математики	Department of Mathematical Physics and Calculus Mathematics
кафедра матеріалів реакторобудування та фізичних технологій	Department of Materials for Reactor Building and Physical Technologies
кафедра медіа-комунікацій	Department of Media Communications
кафедра методики та практики викладання іноземної мови	Department of Foreign Language Teaching Methods and Practice
кафедра методів соціологічних досліджень	Department of Methods of Social Research
кафедра міжнародних економічних відносин	Department of International Economic Relations
кафедра міжнародного права	Department of International Law
кафедра міжнародної економіки	Department of International Economics
кафедра мікології та фітоімунології	Department of Mycology and Phytoimmunology
кафедра мінералогії, петрографії та корисних копалин	Department of Mineralogy, Petrography and Mineral Resources
кафедра мовної підготовки	Department of Language Training
кафедра моделювання систем і технологій	Department of System Simulation and Technologies
кафедра молекулярної біології та біотехнології	Department of Molecular Biology and Biotechnology
кафедра моніторингу довкілля та природокористування	Department of Environmental Monitoring and Management
кафедра неорганічної хімії	Department of Inorganic Chemistry
кафедра німецької та	Department of German and French

французької мов	Languages
кафедра німецької філології та перекладу	Department of German Philology and Translation
кафедра нової та новітньої історії	Department of Modern and Recent History
кафедра органічної хімії	Department of Organic Chemistry
кафедра педагогіки	Department of Pedagogy
кафедра педіатрії	Department of Pediatrics
кафедра політичної соціології	Department of Political Sociology
кафедра політології	Department of Political Science
кафедра правосуддя	Department of Justice
кафедра прикладної електродинаміки	Department of Applied Electrodynamics
кафедра прикладної психології	Department of Applied Psychology
кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій	Department of Applied Sociology and Social Communications
кафедра прикладної фізики та фізики плазми	Department of Applied Physics and Plasma Physics
кафедра прикладної хімії	Department of Applied Chemistry
кафедра природничих наук	Department of Natural Sciences
кафедра психіатрії, наркології, неврології та медичної психології	Department of Psychiatry, Narcology, Neurology and Medical Psychology
кафедра психологічного консультування та психотерапії	Department of Psychological Counseling and Psychotherapy
кафедра романської філології та перекладу	Department of Romance Philology and Translation
кафедра російської мови	Department of Russian Language
кафедра соціально-економічних наук	Department of Socioeconomic Sciences
кафедра соціально-економічної географії та регіонаознавства	Department of Social and Economic Geography and Regional Studies
кафедра соціології	Department of Sociology

кафедра соціології управління та соціальної роботи	Department of Management Sociology and Social Work
кафедра статистики, обліку та аудиту	Department of Statistics, Accounting and Auditing
кафедра теоретичної і практичної філософії	Department of Theoretical and Practical Philosophy
кафедра теоретичної і прикладної системотехніки	Department of Theoretical and Applied Systems Engineering
кафедра теоретичної радіофізики	Department of Theoretical Radiophysics
кафедра теоретичної та прикладної механіки	Department of Theoretical and Applied Mechanics
кафедра теоретичної та прикладної інформатики	Department of Theoretical and Applied Information Science
кафедра теоретичної фізики імені академіка І. М. Ліфшиця	Academician I. M. Lifshitz Department of Theoretical Physics
кафедра теоретичної ядерної фізики та вищої математики імені О. І. Ахієзера	A. I. Akhiezer Department of Theoretical Nuclear Physics and Higher Mathematics
кафедра теорії культури і філософії науки	Department of Theory of Culture and Philosophy of Science
кафедра теорії та практики перекладу англійської мови	Department of English Translation Theory and Practice
кафедра теорії функцій і функціонального аналізу	Department of Theory of Functions and Functional Analysis
кафедра теплофізики та молекулярної фізики	Department of Thermal Physics and Molecular Physics
кафедра туристичного бізнесу	Department of Travel Business
кафедра українознавства	Department of Ukrainian Studies
кафедра української мови	Department of Ukrainian Language
кафедра української та російської мов як іноземних	Department of Ukrainian and Russian Languages
кафедра фізики кристалів	Department of Crystal Physics

кафедра фізики надвисоких частот	Department of Physics of Ultrahigh Frequencies
кафедра фізики нетрадиційних енерготехнологій та екології	Department of Physics of Alternative Energy Technologies and Ecology
кафедра фізики низьких температур	Department of Low Temperature Physics
кафедра фізики твердого тіла	Department of Solid State Physics
кафедра фізичного виховання та спорту	Department of Physical Training and Sports
кафедра фізичної географії та картографії	Department of Physical Geography and Cartography
кафедра фізичної і біомедичної електроніки та комплексних інформаційних технологій	Department of Physical and Biomedical Electronics and Complex Information Technologies
кафедра фізичної оптики	Department of Physical Optics
кафедра фізичної хімії	Department of Physical Chemistry
кафедра фізіології і біохімії рослин та мікроорганізмів	Department of Plant and Microorganism Physiology and Biochemistry
кафедра фізіології людини та тварин	Department of Human and Animal Physiology
кафедра фінансів та кредиту	Department of Finance and Credit
кафедра хімічного матеріалознавства	Department of Chemical Materials Science
кафедра хімічної метрології	Department of Chemical Metrology
кафедра хірургічних хвороб	Department of Surgical Diseases
кафедра хірургічних хвороб, оперативної хірургії та топографічної анатомії	Department of Surgical Diseases, Operative Surgery and Topographic Anatomy
кафедра цивільно-правових дисциплін	Department of Civil and Legal Disciplines

кафедра штучного інтелекту та програмного забезпечення	Department of Artificial Intelligence and Software
кафедра ядерної та медичної фізики	Department of Nuclear Physics and Medical Physics

**Українсько-англійські відповідники для назв центрів Харківського
національного університету імені В. Н. Каразіна
(за абеткою)**

Назва центру українською	Рекомендований переклад назви центру англійською
Інноваційний центр	Innovation Center
Інформаційний центр	Information Center
Культурний центр	Cultural Center
Науково-методичний центр	Center for Research Methods
Українсько-Арабський академічний центр	Ukrainian-Arabic Academic Center
Українсько-Африканський академічний центр	Ukrainian-African Academic Center
Українсько-Ізраїльський академічний центр	Ukrainian-Israeli Academic Center
Українсько-Індійський академічний центр	Ukrainian-Indian Academic Center
Українсько-Італійський академічний центр	Ukrainian-Italian Academic Center
Українсько-Німецький академічний центр	Ukrainian-German Academic Center
Українсько-Польський академічний центр науки і культури	Ukrainian-Polish Academic Center for Science and Culture
Українсько-Російський академічний центр	Ukrainian-Russian Academic Center
Центр болгаристики та балканських досліджень М. Дринова	M. Drynov Center for Bulgarian and Balkan Studies
Центр веб-комунікацій	Center for Web Communications
Центр довузівської освіти	Center for Pre-University Education

Центр документації	Center for Documentation
Центр електронного навчання	Center for eLearning
Центр енергоефективності та альтернативної енергетики	Center for Energy Efficiency and Alternative Energy
Центр зв'язків з громадськістю та пресою	Center for Public Relations and Press
Центр інноваційних методів освіти	Center for Innovative Methods in Education
Центр інтернет-технологій	Center for Internet Technologies
Центр інформаційних технологій	Center for Information Technologies
Центр комп'ютерних технологій	Center for Computer Technologies
Центр краєзнавства імені П. Т. Тронька	P. T. Tronko Center for Country Studies
Центр міжнародного співробітництва	Center for International Cooperation
Центр міжнародної освіти	Center for International Education
Центр первинної медико-санітарної допомоги	Center for Primary Health Care
Центр післядипломної освіти	Center for Post-Qualifying Education
Центр працевлаштування студентів та випускників	Center for Employment of Students and Alumni
Центр українських студій імені Д. І. Багалія	D. I. Bahalii Center for Ukrainian Studies

**Українсько-англійські відповідники для назв інших структурних підрозділів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(за абеткою)**

Назва підрозділу українською	Рекомендований переклад назви підрозділу англійською
Адміністративно-господарча частина	Maintenance Unit
аналітично-організаційний відділ	Analytics and Organization
архів	Archives
АТС	Automatic Telephone Exchange
Біологічна станція	Biological Station
Ботанічний сад	Botanical Garden
бухгалтерія	Accounts
Видавництво	Publishing House
відділ автоматизації та програмного забезпечення	Automation and Software
відділ аспірантури та докторантури	Postgraduate and Doctoral Training
відділ біофізики мембран	Membrane Biophysics
відділ генетики	Genetics
відділ гуманітарної літератури	Humanitarian Literature
відділ діловодства та контролю за виконанням документів	Records Management and Follow-Up
відділ екскурсійної роботи	Excursions
відділ з питань запобігання та виявлення корупції	Corruption Prevention and Exposure
відділ зберігання фондів	Library Holdings
відділ інформаційного сервісу і міжнародних зв'язків бібліотеки	Information Services and International Realties
відділ кадрів	Human Resources
відділ клітинної біології та	Cell Biology and Biotechnology

біотехнології	
відділ книжкових пам'яток, цінних видань і рукописів	Book Relics, Valuable Editions and Manuscripts
відділ комплектування документів	Document Handling
відділ контрактного навчання	Contract Learning
відділ контрольно-вимірювальних приладів	Instrumentation
відділ малих тіл сонячної системи	Solar System Small Bodies
відділ методів обробки зображень	Image-Processing Techniques
відділ міжнародних програм та академічної мобільності	International Programs and Academic Mobility
відділ навчальної літератури	Academic Books
відділ наукової обробки документів	Scientific Document Processing
відділ наукової та художньої літератури	Scientific Literature and Fiction
відділ організації міжнародної діяльності	International Activity Organization
відділ охорони праці	Labor Safety
відділ перепідготовки осіб з вищою освітою	Retraining of Higher Education Diploma Holders
відділ підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів	Higher Education Faculty Professional Development
відділ підвищення кваліфікації фахівців бізнес-структур	Business Entity Experts Professional Development
відділ постачання	Supplies
відділ радіохімії і радіоекології	Radiochemistry and Radioecology
відділ реєстрації користувачів та комп'ютерного дизайну	User Registration and Computer Design
відділ ретровидань	Division of Old Editions
відділ сучасних освітніх технологій	Modern Educational Technologies

відділ теоретичної хімії та астрохімії	Theoretical Chemistry and Astrochemistry
відділ технічних засобів забезпечення	Hardware Maintenance
відділ технічних засобів навчання	Technical Teaching Aids
відділ ученого секретаря	Academic Secretary's Office
відділ фізики сонця, місяця та планет	Solar, Lunar and Planetary Physics
відділ фізико-органічної хімії	Physical Organic Chemistry
відділ фізико-технічної літератури	Applied Physics Literature
відділ фізіології онтогенезу	Physiology of Ontogenesis
відділ читальних залів	Reading Rooms
військово-мобілізаційний відділ	Army Mobilization Office
гелієва зріджувальна станція	Helium Liquidizing Station
Гербарій CWU	CWU Herbarium
Господарча служба	Logistic Services
експлуатаційно-технічний відділ	Operations Engineering
лабораторія екології водних організмів	Aquatic Ecology Lab(oratory)
лабораторія еколого-аналітичних досліджень	Eco-Analytical Lab(oratory)
лабораторія еколого-токсикологічних досліджень	Eco-Toxicological Lab(oratory)
лабораторія зародкових і стовбурових клітин	Germ and Stem Cells Lab(oratory)
лабораторія історичної інформатики	Historical Informatics Lab(oratory)
лабораторія методів і комп'ютерних технологій в історичній науці	Lab(oratory) of Methods and Computer Technologies in History
лабораторія радіо та оптичної голографії	Lab(oratory) of Radio and Optical Holography
матеріальний відділ	Materiel Management Office

Музей археології та етнографії Слобідської України	Museum of Archeology and Ethnography of Sloboda Ukraine
Музей історії університету	University History Museum
Музей природи	Museum of Nature
Музейний комплекс	Museum Complex
навчальна лабораторія «Фізичне та медичне матеріалознавство»	Physical and Medical Materials Science Educational Lab(oratory)
навчальна лабораторія психодіагностики	Educational Lab(oratory) of Psychodiagnostics
навчальний відділ	Academic Affairs
навчально-методична лабораторія	Educational and Methodological Lab(oratory)
Навчально-наукова психологічна служба	University Psychological Counseling
науково-бібліографічний відділ	Scientific References and Bibliography
науково-дослідна лабораторія квантової біології та квантової медицини	Quantum Biology and Quantum Medicine Research Lab(oratory)
науково-дослідна лабораторія розвитку особистості	Personality Development Research Lab(oratory)
Науково-дослідна частина	Research Unit
Науково-дослідний інститут астрономії	Research Institute of Astronomy
Науково-дослідний інститут біології	Research Institute of Biology
Науково-дослідний інститут соціально-гуманітарних досліджень	Research Institute of Humanities and Social Studies
Науково-дослідний інститут хімії	Research Institute of Chemistry
науково-методичний відділ	Scientific Methods
Оперативно-чергова служба	Interior Guard Service

планово-фінансовий відділ	Planning and Finance
проблемна лабораторія фізики низьких температур	Fundamental Research Lab(oratory) for Low Temperature Physics
проблемна науково-дослідна лабораторія іонних процесів	Fundamental Research Lab of Ionic Processes
Радіофізична обсерваторія	Radiophysics Observatory
редакція газети «Харківський університет»	<i>Kharkivskiy Universytet</i> Newspaper Editorial Office
Ремонтно-будівельна служба	Repair and Constructions
сектор кафедральних бібліотек	Department Libraries Sector
сектор обмінно-резервної літератури	Literature Exchange and Booking
Сектор обслуговування засобів автоматизації та обладнання	Automation and Equipment Maintenance Sector
Служба охорони	Security (Service)
Служба радіаційної безпеки	Radiation Safety
Служба ректора	President's Service
спортивний комплекс «Каразінський»	<i>Karazinskyi Sports Complex</i>
спортивно-оздоровчий табір «Фігуровка»	<i>Fihurovka Sports And Health Camp</i>
Спортивно-фехтувальний клуб «Уніфехт»	<i>Unifekht Sports and Fencing Club</i>
тенісний клуб «Унікорт»	<i>Unikort Tennis Club</i>
Фінансово-економічна частина	Financial and Economic Unit
Центральна наукова бібліотека	Central Scientific Library
юридичний відділ	Legal Department

**Українсько-англійські відповідники для колегіальних
органів, органів управління та самоуправління, рад та об'єднань
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(за абеткою)**

Назва українською	Рекомендований переклад англійською
Академічний сенат	Academic Senate
Вчена рада	Academic Board
Первинна профспілкова організація	Primary Trade Union Organization
Первинна профспілкова організація студентів, аспірантів та докторантів ХНУ імені В. Н. Каразіна	Primary Trade Union Organization of undergraduate, postgraduate and doctoral students of V. N. Karazin Kharkiv National University
Рада аспірантів і докторантів	Council of postgraduate and doctoral students
Спеціалізована вчена рада (із захисту дисертацій)	Thesis Committee
Студентська навчальна рада	Student Academic Council
Студентська рада студмістечка	Student Quarters Council
Студентське наукове товариство	Student Research Society

**Українсько-англійські відповідники для назв посад, звань та наукових ступенів співробітників Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(за абеткою)**

Назва українською	Рекомендований переклад англійською
академік АН ВШ України	Academician of the Higher School Academy of Sciences of Ukraine
академік НАМН України	Academician of the National Academy of Medical Sciences of Ukraine
академік НАН України	Academician of the National Academy of Sciences of Ukraine
академік НАПН України	Academician of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine
асистент	assistant
аспірант	postgraduate
бакалавр	Bachelor
в. о. завідувача кафедри	acting head of the department
викладач	Lecturer/instructor
відмінник освіти України	high-achiever in education of Ukraine
відповідальний секретар	executive secretary
генеральний директор	Director General
голова навчально-методичної комісії	Head of the Commission on Academics and Methods of Teaching
голова наглядової ради	Head of the Board of Overseers
голова правління студентського наукового товариства університету	Head of the University Student Scientific Society Board

голова приймальної комісії	Head of the Admissions Committee
голова профбюро	Head of the Trade Union
голова профкому співробітників	Head of the Trade Union Committee of the University Employees
голова редакційної колегії	Head of the Editorial Board
голова Спеціалізованої ради	Head of the Thesis Committee
голова Студентського наукового товариства	Head of the Student Scientific Society
голова Студентської Ради університету	Head of the Student Academic Council
головний бухгалтер	chief accountant
головний інженер	chief engineer
головний метролог	chief metrologist
головний механік	chief mechanic
головний редактор	editor-in-chief
головний спеціаліст	chief specialist
декан	dean
директор	director
діловод	record keeper
доктор біологічних наук	Doctor of Biology
доктор ветеринарних наук	Doctor of Veterinary Medicine
доктор військових наук	Doctor of Military Science
доктор географічних наук	Doctor of Geography
доктор геологічних наук	Doctor of Geology
доктор геолого-мінералогічних наук	Doctor of Geology and Mineralogy
доктор економічних наук	Doctor of Economics
доктор історичних наук	Doctor of History
доктор культурології	Doctor of Culturology
доктор медичних наук	Doctor of Medicine
доктор мистецтвознавства	Doctor of Art Criticism
доктор наук	Doctor of Sciences
доктор наук з державного	Doctor of Public Administration

управління	
доктор наук з соціальних комунікацій	Doctor of Social Communication
доктор наук з фізичного виховання і спорту	Doctor of Physical Education and Sport
доктор педагогічних наук	Doctor of Pedagogy/Education
доктор політичних наук	Doctor of Political Science
доктор психологічних наук	Doctor of Psychology
доктор сільськогосподарських наук	Doctor of Agriculture
доктор соціологічних наук	Doctor of Sociology
доктор технічних наук	Doctor of Technical Sciences
доктор фармацевтичних наук	Doctor of Pharmacy
доктор фізико-математичних наук	Doctor of Physics and Mathematics
доктор філологічних наук	Doctor of Philology/Linguistics
доктор філософських наук	Doctor of Philosophy
доктор хімічних наук	Doctor of Chemistry
доктор юридичних наук	Doctor of Laws
докторант	doctoral student
доцент	associate professor
завідувач відділу	head
завідувач господарством	Maintenance & Supply Superintendent
завідувач лабораторією	Head of the Lab
заслужений викладач	Merited Lecturer
заслужений викладач ХНУ імені В. Н. Каразіна	Merited Lecturer of V. N. Karazin Kharkiv National University
заслужений винахідник Української РСР	Merited Inventor of the Ukrainian Soviet Socialist Republic
заслужений діяч науки і техніки України	Merited Worker of Science and Technology of Ukraine
заслужений лікар України	Merited Doctor of Ukraine
заслужений працівник культури	Merited Culture Worker of Ukraine

України	
заслужений працівник освіти України	Merited Education Worker of Ukraine
заслужений професор ХНУ імені В. Н. Каразіна	Merited Professor of V. N. Karazin Kharkiv National University
заслужений тренер України	Merited Coach of Ukraine
заслужений юрист України	Merited Lawyer of Ukraine
заступник голови	deputy head
заступник головного бухгалтера з бюджету	deputy chief accountant for budget
заступник головного бухгалтера з НДЧ та позабюджетних коштів	deputy chief accountant for the research department and extrabudgetary funds
заступник головного редактора	deputy editor-in-chief
заступник декана з виховної роботи	Associate Dean for Character Building
заступник декана з економічних та загальних питань	Associate Dean for Economic and General Affairs
заступник декана з загальних питань	Associate Dean for General Affairs
заступник декана з заочного навчання та перекваліфікації	Associate Dean for Part-Time Education and Retraining
заступник декана з лікувальної роботи	Associate Dean for Health Care
заступник декана з методичної роботи	Associate Dean for Methods of Teaching
заступник декана з навчально-виховної роботи	Associate Dean for Academic Affairs and Character Building
заступник декана з навчальної роботи	Associate Dean for Academic Affairs
заступник декана з навчально-методичної роботи	Associate Dean for Academics and Methods of Teaching
заступник декана з науково-видавничої діяльності	Associate Dean for Scholarly Publishing

заступник декана з наукової роботи	Associate Dean for Research
заступник декана з науково-інноваційної роботи	Associate Dean for Research and Innovation
заступник декана з науково-методичної роботи	Associate Dean for Research and Methods of Teaching
заступник декана з питань міжнародного співробітництва	Associate Dean for International Cooperation
заступник декана з роботи з іноземними студентами	Associate Dean for International Students
заступник декана на заочному відділенні	Associate Dean for Part-Time Education
заступник декана по роботі з абітурієнтами та випускниками	Associate Dean for Applicants and Alumni
заступник директора	deputy director (for)
заступник начальника	deputy head
інспектор	superintendent
кандидат біологічних наук	Candidate of Biology / <i>PhD in Biology</i> *
кандидат ветеринарних наук	Candidate of Veterinary Medicine / <i>PhD in Veterinary Medicine</i> *
кандидат географічних наук	Candidate of Geography / <i>PhD in Geography</i> *
кандидат геологічних наук	Candidate of Geology / <i>PhD in Geology</i> *
кандидат геолого-мінералогічних наук	Candidate of Geology and Mineralogy / <i>PhD in Geology and Mineralogy</i> *
кандидат економічних наук	Candidate of Economics / <i>PhD in Economics</i> *
кандидат історичних наук	Candidate of History / <i>PhD in History</i> *
кандидат культурології	Candidate of Culturology / <i>PhD in Culturology</i> *
кандидат медичних наук	Candidate of Medicine / <i>PhD in Medicine</i> *

кандидат мистецтвознавства	Candidate of Art Criticism / <i>PhD in Art Criticism*</i>
кандидат наук	Candidate of Sciences / <i>Doctor of Philosophy (PhD)*</i>
кандидат наук з соціальних комунікацій	Candidate of Social Communication / <i>PhD in Social Communication*</i>
кандидат наук з фізичного виховання і спорту	Candidate of Physical Education and Sport / <i>PhD in Physical Education and Sport*</i>
кандидат педагогічних наук	Candidate of Education/Pedagogy / <i>PhD in Education/Pedagogy*</i>
кандидат політичних наук	Candidate of Political Science / <i>PhD in Political Science*</i>
кандидат психологічних наук	Candidate of Psychology / <i>PhD in Psychology*</i>
кандидат сільськогосподарських наук	Candidate of Agriculture / <i>PhD in Agriculture*</i>
кандидат соціологічних наук	Candidate of Sociology / <i>PhD in Sociology*</i>
кандидат технічних наук	Candidate of Technical Sciences / <i>PhD in Technical Sciences*</i>
кандидат фармацевтичних наук	Candidate of Pharmacy / <i>PhD in Pharmacy*</i>
кандидат фізико-математичних наук	Candidate of Physics and Mathematics / <i>PhD in Physics and Mathematics*</i>
кандидат філологічних наук	Candidate of Philology/Linguistics / <i>PhD in Philology/Linguistics*</i>
кандидат філософських наук	Candidate of Philosophy / <i>PhD in Philosophy*</i>
кандидат хімічних наук	Candidate of Chemistry / <i>PhD in Chemistry*</i>
кандидат юридичних наук	Candidate of Laws / <i>PhD in Laws*</i>
лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки	Laureate of the State Prize of Ukraine in Science and Technology

лауреат премії імені О. В. Палладіна НАН України	Laureate of O. V. Palladin Prize of the National Academy of Sciences of Ukraine
лауреат премії НАН України імені О. С. Давидова	Laureate of O. S. Davydov Prize of the National Academy of Sciences of Ukraine
магістр	Master
майстер спорту з легкої атлетики	Master of Sports in track and field athletics
молодший науковий співробітник	junior researcher
науковий співробітник	researcher
перший проректор	First Vice-President
перший проректор з наукової роботи	First Vice-President for Academic Affairs
помічник	Assistant (to)
почесний доктор	Doctor Honoris Causa
провідний інженер	leading engineer
провідний науковий співробітник	leading researcher
провідний науковий співробітник	leading researcher
провідний юрисконсульт	leading legal counsel
проректор з адміністративно- господарчої роботи	Vice-President for Administrative Affairs
проректор з економічних питань	Vice-President for Economic Affairs
проректор з навчально-методичної роботи	Vice President for Academics and Methods of Teaching
проректор з науково-педагогічної роботи	Vice-President for Research and Teaching
проректор з науково-педагогічної роботи (з міжнародного співробітництва)	Vice-President for Research and Teaching (in International Cooperation)
професор	(full) professor
редактор	editor
секретар	secretary (to)

спеціаліст	specialist
стажист	trainee
старший викладач	senior lecturer/instructor
старший лаборант	senior lab/department assistant
старший науковий співробітник	senior researcher
студент	student
учений секретар	academic secretary (to)
член Спілки художників України	member of the Union of Artists of Ukraine
член-кореспондент Міжнародної академії комп'ютерних наук і систем	corresponding member of the International Academy of Computer Sciences and Systems
член-кореспондент НАМН України	corresponding member of the National Academy of Medical Sciences of Ukraine
член-кореспондент НАН України	corresponding member of the National Academy of Sciences of Ukraine
член-кореспондент НАН України	corresponding member of the National Academy of Sciences of Ukraine
член-кореспондент НАН України	corresponding member of the National Academy of Sciences of Ukraine
член-кореспондент НАПН України	corresponding member of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

* В разі затвердження і внесення відповідних змін до закону України «Про вищу освіту», які передбачатимуть замість ступеня кандидата наук ступінь доктора філософії.

**Країни, з якими Україною укладено двосторонні угоди про взаємне
визнання документів про наукові ступені**

Країна	Угода
Азербайджан	Угода між Урядом України і Урядом Азербайджанської Республіки про співробітництво в галузі атестації наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації від 22.12.1995 № 031_056
Білорусь	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Білорусь про співробітництво в галузі атестації наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації № 570 від 25.06.2008
Болгарія	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Болгарія про взаємне визнання документів про освіту, наукові ступені і вчені звання № 819 (819-2002-п) від 13.06.2002
Вірменія	Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Вірменія про взаємне визнання та еквівалентність документів про освіту і вчені звання від 01.03.2001
В'єтнам	Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Соціалістичної Республіки В'єтнам про взаємне визнання документів про освіту, наукові ступені і вчені звання від 04.11.2004 № 537-р
Грузія	Угода між Урядом України та Урядом Грузії про співробітництво в галузі атестації наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації від 31.10.2007 № 1282
Екваторіальна Гвінея	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Екваторіальна Гвінея про взаємне визнання документів про освіту від 17.09.2004
Естонія	Угода між Урядом України та Урядом Естонської Республіки про взаємне визнання документів про освіту і наукові ступені від 06.12.1996 №233_030
Казахстан	Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Казахстан про взаємне визнання та еквівалентність документів про освіту, наукові (вчені) ступені і вчені звання від 26.09.2001 № 398_063
Киргизстан	Угода між Урядом України і Урядом Киргизької Республіки про співробітництво в галузі атестації наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації від 19.06.1996 № 417_054
Китай	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Китайської Народної Республіки про взаємне визнання та

	еквівалентність документів про освіту і наукові ступені від 10.12.1998
Лівія	Угода між Кабінетом Міністрів України та Вищим Народним Комітетом Великої Соціалістичної Народної Лівійської Арабської Джамагирії про взаємне визнання документів про освіту і наукові ступені від 30.06.2003 № 986
Молдова	Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Молдова про взаємне визнання і еквівалентність документів про освіту і вчені звання від 18.05.2001
Монголія	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Монголії про взаємне визнання документів про освіту, наукові ступені та вчені звання від 22.09.2004 № 538-р
Перу	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Перу про взаємне визнання документів про освіту і вчені звання від 16.07.2004
Польща	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про академічне взаємовизнання документів про освіту та рівноцінність ступенів від 11.04.2005 № 616_067. Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 31.05.2006 № 769
Росія	Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Російської Федерації про співробітництво в галузі атестації наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації від 31.10.2007 № 1281
Румунія	Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Румунії про взаємне визнання і еквівалентність документів про освіту, наукові ступені, виданих в Україні та Румунії від 19.02.1999
Туркменістан	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Туркменистану про взаємне визнання документів про освіту, наукові (вчені) ступені та вчені звання від 14.05.2001
Угорщина	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Угорської Республіки про взаємне визнання та еквівалентність документів про освіту і наукові ступені, виданих в Україні та Угорській Республіці від 28.04.1998 № 348_044
Узбекистан	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Узбекистан про взаємне визнання документів про освіту та вчені звання від 17.04.1997
Франція	Угода між Урядом України та Урядом Французької Республіки про взаємне визнання документів про наукові ступені і вчені звання від 14.06.2005 № 250_049. Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 1.08.2006 № 1062

**Українсько-англійські відповідники для напрямів підготовки та спеціальностей у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна
(за абеткою)**

Назва українською	Назва англійською
НАПРЯМ ПІДГОТОВКИ	MAJOR
Астрономія	Astronomy
Безпека інформаційних і комунікаційних систем	Information and Communication System Security
Біологія	Biology
Богослов'я (Християнська теологія)	Theology (Christian theology)
Географія	Geography
Геологія	Geology
Готельно-ресторанна справа	Hotel and Catering Business
Екологія	Ecology
Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування	Ecology, Environmental Protection and Balanced Environment Management
Економічна кібернетика	Economic Cybernetics
Економічна теорія	Economic Theory
Електроніка	Electronics
Журналістика	Journalism
Здоров'я людини	Human Health
Інформатика	Information Science
Історія	History
Комп'ютерні науки	Computer Sciences
Культурологія	Culturology
Маркетинг	Marketing
Математика	Mathematics
Менеджмент	Management

Механіка	Mechanics
Міжнародна економіка	International Economics
Міжнародна інформація	International Information
Міжнародне право	International Law
Міжнародні економічні відносини	International Economic Relations
Мікро- та наноелектроніка	Micro and Nano Electronics
Облік і аудит	Accounting and Auditing
Охорона праці	Labor Safety
Педагогічна освіта	Pedagogical Education
Політологія	Political Science
Право	Law
Правознавство	Legal Science
Прикладна математика	Applied Mathematics
Прикладна статистика	Applied Statistics
Прикладна фізика	Applied Physics
Прикладна фізика (прикладна фізика, експериментальна ядерна фізика та фізика плазми, медична фізика)	Applied Physics (Applied Physics, Experimental Nuclear Physics and Plasma Physics, Medical Physics)
Прикладна фізика (радіофізика і електроніка, біофізика)	Applied Physics (Radiophysics and Electronics, Biophysics)
Психологія	Psychology
Реклама і зв'язки з громадськістю	Advertisement and Public Relations
Системна інженерія	System Engineering
Соціальна робота	Social Work
Соціологія	Sociology
Специфічні категорії	Specific Categories
Туризм	Tourism
Фізика	Physics
Філологія	Philology
Філологія (українська мова та	Philology (Ukrainian Language and

література, мова та література (російська, давньогрецька, латинська), прикладна лінгвістика)	Literature, Language and Literature (Russian, Ancient Greek, Latin), Applied Linguistics)
Філологія. Мова та література (англійська, французька, німецька) / Переклад (англійська, французька, німецька, іспанська, китайська)	Philology. Language and Literature (English, French, German)/Translation (English, French, German, Spanish, Chinese)
Філософія	Philosophy
Фінанси і кредит	Finance and Credit
Хімія	Chemistry
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	SPECIALITY
Адміністративний менеджмент	Administrative Management
Археологія	Archeology
Архівознавство	Archive Studies
Астрономія	Astronomy
Банківська справа	Banking
Біологія	Biology
Біофізика	Biophysics
Біохімія	Biochemistry
Валеологія	Valeology
Генетика	Genetics
Географія	Geography
Геологія	Geology
Гідрогеологія	Hydrogeology
Екологія та охорона навколишнього середовища	Ecology and Environmental Protection
Економічна і соціальна географія	Economic and Social Geography
Економічна кібернетика	Economic Cybernetics
Економічна статистика	Economic Statistics
Економічна теорія	Economic Theory

Експериментальна ядерна фізика та фізика плазми	Experimental Nuclear Physics and Plasma Physics
Журналістика	Journalism
Інформатика	Information Science
Інформаційні управляючі системи та технології	Information Management Systems and Technologies
Історія	History
Культурологія	Culturology
Маркетинг	Marketing
Математика	Mathematics
Медіа-комунікації	Media Communications
Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності	External Economic Activity Management
Менеджмент організацій	Organization Management
Механіка	Mechanics
Міжнародна економіка	International Economics
Міжнародні економічні відносини	International Economic Relations
Мова та література (англійська, німецька, французька)	Language and Literature (English, French, German)
Мова та література (російська, давньогрецька, латинська)	Language and Literature (Russian, Ancient Greek, Latin)
Облік і аудит	Accounting and Auditing
Переклад (англійська мова та література, німецька мова та література, французька мова та література, іспанська мова та література, китайська мова та література)	Translation (English Language and Literature, German Language and Literature, French Language and Literature, Spanish Language and Literature, Chinese Language and Literature)
Політологія	Political Science
Правознавство	Law
Прикладна економіка	Applied Economics

Прикладна лінгвістика	Applied Linguistics
Прикладна математика	Applied Mathematics
Прикладна фізика	Applied Physics
Психологія	Psychology
Радіофізика і електроніка	Radiophysics and Electronics
Соціальна робота	Social Work
Соціологія	Sociology
Туризмознавство	Tourism Studies
Українська мова та література	Ukrainian Language and Literature
Фізика	Physics
Фізика твердого тіла	Solid State Physics
Фізична та біомедична електроніка	Physical and Biomedical Electronics
Фізіологія людини та тварин	Human and Animal Physiology
Філософія	Philosophy
Фінанси	Finance
Хімія	Chemistry

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 січня 2010 р. № 55 «Про впорядкування транслітерації українського алфавіту латиницею» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/552010-п>

2. Поуви Д. Пособие по педагогической терминологии : учебное пособие / Д. Поуви, И. Уошли. – 2е изд., испр. и доп. – М. : Высшая школа, 1982. – 239 с.

3. Угода між Урядом України та Урядом Французької Республіки про взаємне визнання документів про наукові ступені і вчені звання [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/250_049

Навчальне видання

Варенко Тетяна Костянтинівна

**Методичні рекомендації
щодо локалізації контенту веб-ресурсів
вищих навчальних закладів**

(Укр. та англ. мовами)

Коректор *Ю. В. Леонтієва*
Комп'ютерне верстання *Т. К. Варенко*
Макет обкладинки *І. М. Дончик*

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 2,19. Тираж 100 пр. Зам. № 84/14

Видавець і виготовлювач
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009 р.

Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна
Тел. 705-24-32